

meva vida, / si 'm vols donà una besada / no estigues empagàda»; «ses feines a son temps fer-les, / i manar-les ben regrades; / i en tot lo temps de l'any, / alegrè't, menja, trabaia, / no fasses s'empegait / am gent de qualsevol casta» (en un ms. «molt antic» trobat a Migjorn Gran, Camps Merc., *Folk.* i, 85, 147). *Empeguiment*.

MOTS SAVIS DERIV. del mateix mot llatí: *Pecuari* [1868, *SLitCostà*]. *Pècora* [Lacav.], pres de l'it. *pècora* 'ovella', i aquest, del ll. *PĒCŌRA*, plural de *PECUS*, ¹⁰ *-ŌRIS* (veg. supra); *pecorea* ant. [Lacav.]. Que *peco* sigui terme de caçador en algun poble de Menorca amb el sentit de 'animal capturat' és afirmació que hem de pendre en escèptic benefici d'inventari (a desgrat d'*AlcM*), més que més essent *peco* 'pedreta de joc infantil' a Tort. (que deuen usar com a penyora) i deu ser una alteració infantil de *pedra* (potser encreuat amb *roc* etc.). Tanmateix mossarabisme... [?], cf. *pego* andal., supra

Peculi [CostTort.], pres del ll. *pecūlium* 'estalvis, ²⁰ petita fortuna personal', sentit explicable perquè el bestiar constituïa el principal dels béns de fortuna en la societat primitiva: «Dexàs violaris, muller y riqueses, / *peculis* y rendes per lo amat vostre: / per ço lo diable tingués de tot postre / puis Déu alargia a vós ses boneses», Joan O. Menorca, a. 1502 (JMBover, *BiEscrBal.* i, 489.5.2); Lacav. Mot que tingué algunes prolongacions romàniques per via popular en parlars cast., port., oc. i mossarabs, per als quals veg. *DECH* (PECUARIO, iv, 451a46-57 i n. 4).

Sobretot mossarab: *pequylar* 'escamot particular del pastor etc.' [1049] i andal. (moss.) *pegullo* (id.). Sembla haver sobreviscut **pegull* o *peüll* en el val. meridional: «*peüll*: punta, quantitat reduïda de cabres, ovelles etc.»: «he comprat un *peüll* de ramat», Enric Valor (c. 1950); «al Penyó d'Ifac --- el *pehullet* de cabres que allí pasturen», MGadea (*T. del Xè* i, 110); *pegull* a la Serra de Penàguila (cita de PBoronat, *AlcM*); judeo-català *pegulba* 'bestiar' (Blondheim, *Rom.* XLIX, 385).¹ Oc. ant. *pegulhada* s'ha interpretat com «une tête de gros bétail ou dix têtes de menu bétail» (*PDPF*);² i potser fou el mateix a l'Alta Ribag., on s'havia usat el mateix mot, car en un doc. d'Alaó de 867 hom veu dues mujades de terra «pretio una *peculiata*» (Abadal, *Comtats de Pall. i Ribag.*, § 61), en tot cas, doncs, era quantitat de vàlua establerta, i més aviat de naturalesa pecuària, que monetar; en tot cas viu allà fins ara la locució a *pegollà* dita del 'ganado que se reúne a un rebaño mayor para pastar', «el *bassiu* el posarem a *pegollà* isto estiu», i subst. «hato de ganado puesto a pupilaje»: «a ista ramada yey mols *pegollàs*» (Ballarín, *Dicc. Benasqués*).

Peculiar [Lacav.], pres del ll. *peculiaris*, pròpiament 'relatiu a la fortuna particular de cada u'; *peculiarment* [Lacav.]; *peculiaritat*. *Peculat* [Lab. 1840].³⁵

Pecúnia [S. XIII, *Usatges*], pres del ll. *pecūnia* 'béns que es tenen en bestiar', 'diners': BMetge descriu el cercle de l'infern on estan «aquells que han traïda la pàtria, e l'han subjugada a tirans, o per *pecúnia* han ordonades e retractades leis» (*Somni* III, *NCL* III, ⁶⁰

97.5). *Pecuniari* [1324]: «en totes aquestes --- meten lur part --- per sous e per liures --- alguna causa *pecuniària* ---» en el Cartoral de Vilafranca de Conflent (fº 12vº); «pont --- ab contribució *pecuniària* tarifada per carruatges --- y gent de peu», B. de Maldà (*Excursions*, p. 102); i *AlcM* en cita testimonis des de 1342 i *D'Ag.* des del S. xv (segurament no és casual el fet que en cast. el mot no aparegui fins 350 anys després que en cat.). *Pecuniar*. *Pecuniatiu*. *Pecunios*.

¹ Cf. gc. N. *pegulho* «jeune vache», que a *Rom.* XLIX, 385, es localitza a «Guienne», i Palay a la «Grande Lande», però en bearnès havia estat 'bestiar' (Palay), i així figura en el *Cart.* d'Ossau, amb data de 1435: «lor grey e aramat de boeus, bacas e *pegulbe*» (p. 211). —² Així almenys a l'Alta Bigorra (Bourdette, *Annales du Lavedà* III, 122, 522) i és el valor que deu tenir en el Libre Verd de Benac, de 1406 (p. 109): «Si meten bestiar estrani --- no y deu aver sino 75 *pegulhades*».

PEÇA, del cèlt. *PĒTTĪA 'tros', 'bocf', 'part'. □ 1.ª doc.: orígens.

En un doc. del Baix Llobregat, datat de 1030, «tres *pesas* de auro» (MiretS, *El més antic text lit. cat.*, p. 8n.). L'expressió paral·lela *peça* d'argent o plata es devia usar a la Vall de l'Ebre en el S. XI, si bé en la forma mossarab *pēça* (que els moros representaven amb les lletres *bāḡḡa*) i que Abenkhalidun explica com a 'plata, argent'.¹ Com a terme comercial, peces de mercaderies, apareix sovint en la Tarifa dels Corredors de Bna. de 1271 (*EntreDL* i, 155ss.): «una bala de telas de cinquanta *peçes*» (§ 56; de nou, §§ 57, 58, 63, 64, 65, 66, 67, 68).

En les principals accs. apareix en tots els clàssics medievals. 'Tros en què es trenca un metall': en el combat de Santa Maria d'Agost de 1285 el «rei era adés ça e adés lla, adés a destre, adés a sinistre: sí que tan ferí de l'espa, que tota n'anà per *peces*; e tantost més la mà a la maça ---», Muntaner (Casac. iv, 48.26). 'Peces de tela o roba': «Com lo virtuós Mestre sabé que lo Rey e Tirant venien, fé fer dins lo port un gran pont de fusta que plegava de terra fins a les galeres, tot cubert de *peçes* de seda --- De continent que Tirant fon en Rodes, féu haver moltes *peçes* de drap, e féu vestir a tots los catius de mantos, robes, gipons, calçes, sabates e camises», JoMartorell (Ag. i, 338.21, 29).

Entre les accs. avui antiquades la més conspícua és la de 'tros o espai de temps', 'estona': «per la perea que ac lo clergue --- e car dormí una *peça* après que hac aüt lo missatge, s'esdevenç que --- fo lo malalt trespassat de aquesta vida sens que no ac combregat», Lluïl (*Merav.*, *NCL* iv, 306); sobretot freqüent en *gran peça* 'llarga estona': «dixeren que-ns grayen molt ço que nos deyen, e que-l conseyl hauria son acort, e que-ns respondria; e anaren-se'n acordar a les cases de Munt Aragó, e aquest acort durà *gran peça*», Jaume I (*Cròn.*, § 31, Ag., p. 54).

És sabut que amb aquest sentit el mot s'usà també molt, a l'Edat Mitjana, en fr., oc. i cast., i que d'aquí